

*„Az erők azt teszik amit akarnak, a gyengék
elszenvedik amit muszáj nekik.” Thuküdidész*

A magyar mezőgazdaság jövője a gyorsan változó környezetben

2026. február 25.

dr. Nagy Gábor

Döntési környezet

„A nyugati világ, ahogy mi azt ismertük,
többé nem létezik.”
Ursula von der Leyen

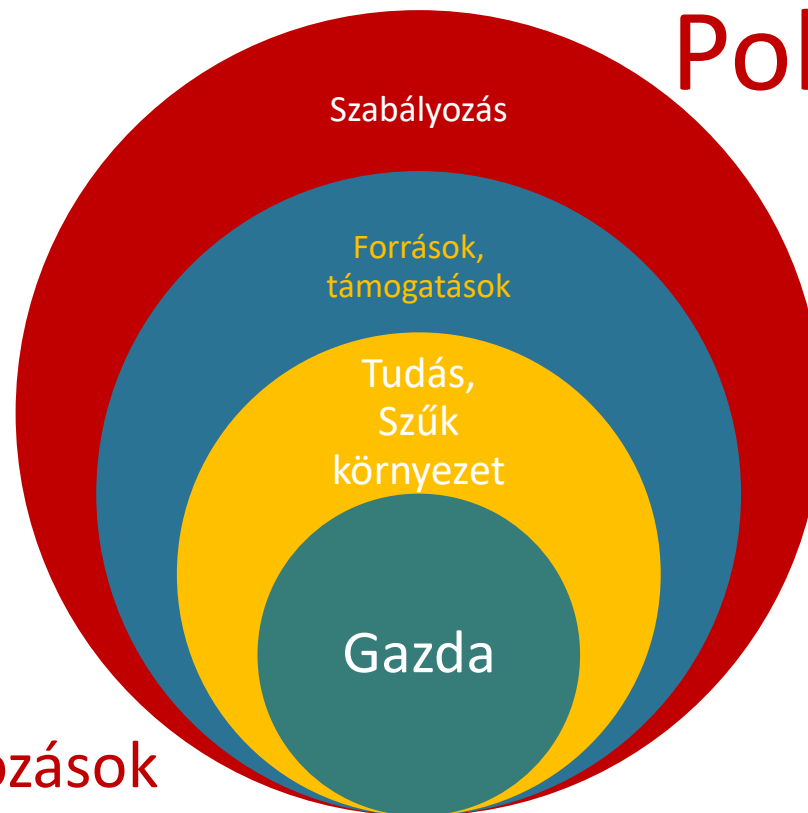
Klíímaváltozás

„Az elmúlt években csak a szélsőséges hőség több tízezer korai halálesetet okozott, ebből becslések szerint 24 000-et 2025 nyarán. Az infrastruktúrában és a fizikai eszközökben okozott gazdasági károk átlagosan évi 45 milliárd eurót tesznek ki. Ezek a növekvő hatások aláhúzzák, hogy az alkalmazkodás erősítése nem opcionális, hanem elengedhetetlen az életek, a megélhetés és Európa gazdasági alapjainak védelme érdekében” prof. Edenhofer

Politika

Gazdaság

Innováció

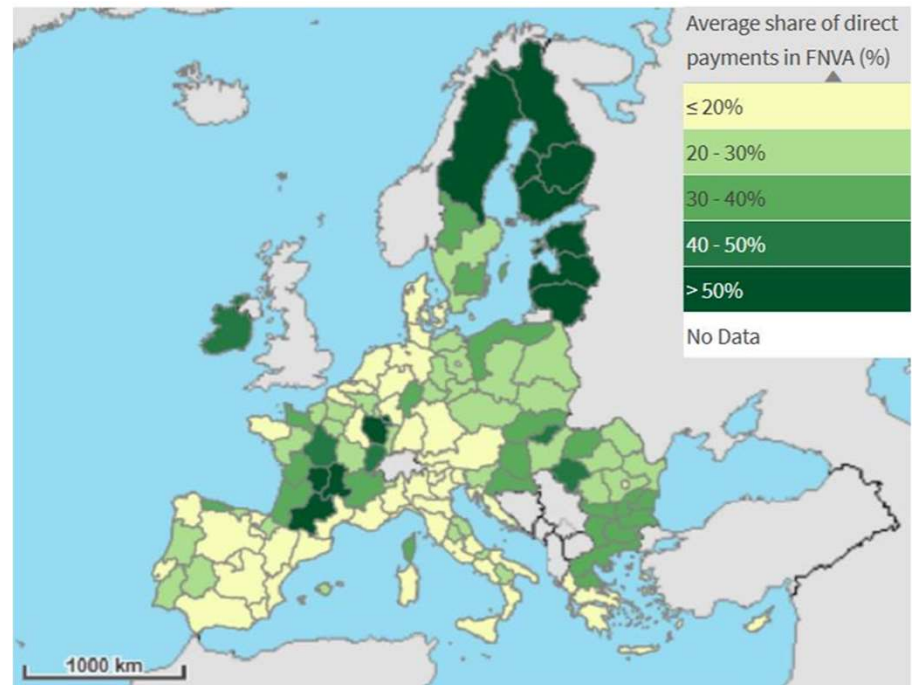

Piaci változások

Miért foglalkozzunk az EU-val?

„Az EU, amelynek létrehozásának elsődleges célja az volt, hogy a kereskedelemben kihasználja az Egyesült Államokat, nagyon nehéz partnernek bizonyult” Trump

- Az uniós források adják a gazdák jövedelmének meghatározó részét
- A termékeink 80%-a az uniós piacra megy
- A jogalkotás meghatározó része (80% felett) uniós
- Az EU „minőségi garancia”
- Ha értjük a működési/szabályozási logikáját, a trendeket: lehetőség, ha nem: kockázat

A gazdák jövedelmében a közvetlen kifizetések (2023)
forrás: FADN 2023 értékelés

Kihívások és uniós válaszok

„A világ gyorsabban változik, mint valaha, és Európának alakítania kell ezt a változást, nem pedig követnie.” VdL

- A piaci és a politikai kapcsolatok **széttöredeznek**
- Szabályokon alapuló nemzetközi rend helyett: **ERŐ alapú politika**
- Az **állami beavatkozás általánossá válása**
- **Klímaváltozás**
- **Védelempolitika**
- USA: **szövetségesből ellenfél?**
- **Kereskedelmi megállapodások rendszere:** Mercosur, Chile, Indonézia, Mexikó 2.0, India, Tárgyal: Ausztrália, Fülöp-szigetek, Malajzia
- A **belső piac felértékelődik** a nagy agrárországok termelőinél
- **Reziliencia/ellenállóképesség**
- A fenntarthatóság újraértelmezése – **környezet/klíma és versenyképesség**
- **EU mélyítése**
- **Bővítés:** Ukrajna védvonal és növekedési lehetőség +Albánia, Montenegró (Moldová, Izland?)

Szabályozás

*„ A zöld megállapodás új lehetőségeket teremt az európai vállalkozások és mezőgazdasági termelők számára.”
Ursula von der Leyen*

- **Dereguláció** – KAP egyszerűsítés, állat-növényegészségügy, takarmány
- **Green Deal helyett versenyképesség és fenntarthatóság** (EU DR, CSRD, CSDDD, CBAM?)
- **Az EU mélyítése átstrukturálása- a jogkörök visszaadása a tagországoknak**
- A támogatásokkal sokszor azonos vagy akár nagyobb súlyúak
- Technikaiak
- A politika kisebb hangsúlyt fektet rá, mint a gazdák
- Magas tagállami szakértelmet igényel – Kihívás: elmagyarázni
- Pl.: ukránok lassabban kell teljesíteni az SPS szabályokat, RO-neonik szerek, import - EU-ban tiltott szerek

EU vs Magyarország – töréspontok

„Mit adtak nekünk a rómaiak?”

Brian élete

- **Az EU bővítése és mélyítése**
- **Belső piac erősítése, akadályok lebontása**
- **Kereskedelempolitikai megállapodások rendszere**
- **Szélsőjobb pacifikálása vagy szegregálása**
- **Több sebességes EU- elég a gazdasági együttműködés**
- **„Ukrajna az ellenségünk”**
- **Migráció, gender**
- **Kompország, Kína és USA**
- **Kampány: VdL, Weber ellen**
- **A szélsőjobb pénzügyi, politikai támogatása**

Forrás felfüggesztés (cca 11mrd) ebből vesztes: cca 2 mrd kohézió

Nem kaptunk: SAFE/SURE (RO 4,1mrd euró)+ RRF? (6,5+3,9mrd),

bírság (1M euró/nap, eddig cca 200M euró), Erasmus, Horizon, 7. cikkely?,

HU érdekérvényesítésben elszigetelődött, pl. pozíciók a biztosi

kabinetekben

Töréspont? – MFF, Ukrajna

MFF – Lesz-e elég támogatás?

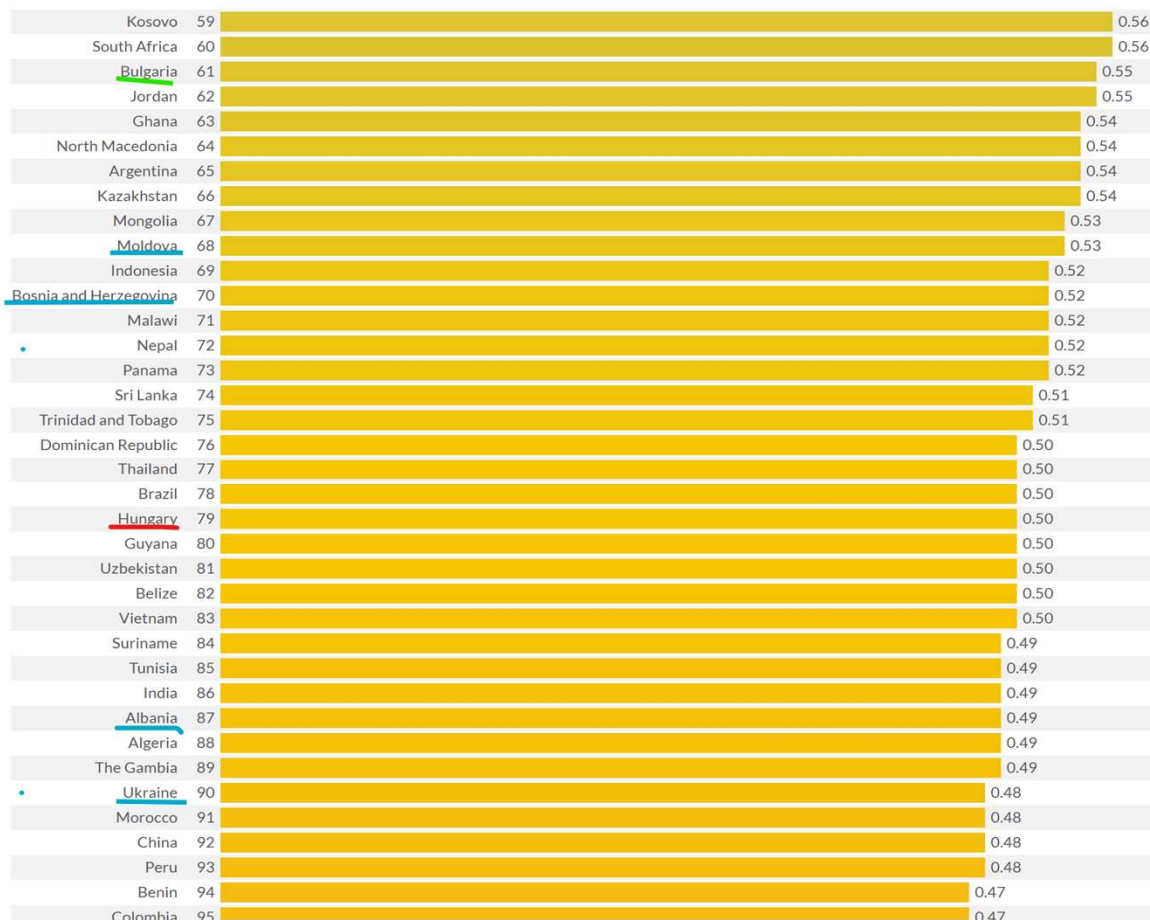
„Nagyobb stratégiai autonómiát kell kialakítaniuk: az energia, az élelmiszer, a kritikus ásványi anyagok, a pénzügyek és az ellátási láncok terén.” Carney

- Ha a nominálisan nézzük és teljesülnek VdL „karácsonyi jókívánságai” (10%+45mrd euró) – nagyjából a jelenlegi szint lenne, de:
- Nincs döntés az MFF forrásairól
- A lehatárolás és a 10%, és a 45mrd euró csak egy javaslat, az állam- és kormányfők döntenek róla
- A kohézió terhére 10% és az vidéki cél
- A 45mrd euró – eredetileg a Mercosurhoz kötött, előrehozható kifizetés, vagyis nincs többlet forrás
- **A jogállamiság: valamennyi (NRP) támogatás előfeltétele**

Jogállamiság mennyire vegyük komolyan? (WJP)

„A jogállamiság tiszteletben tartása elengedhetetlen feltétele az európai pénzügyi alapok igénybevételének. Ez nem képezi tárgyalási alapot. Ez az európai életmódunk alapja.” VdL

- Alapja a EUSZ, a Koppenhágai kritériumok
- Eszközök:
 - Auditok - szigorodnak
 - Európai Bíróság: napi bírság és átalány büntetés
 - Uniók költségvetés védelme (EP és Tanács 2020/2092 rendelete)
 - **NRP javaslat: előfeltétele a jogállamisági kritériumoknak és az Alapjogi Kartának való megfelelés**
 - Ultima ratio: **szavazati jog felfüggesztés: EUSZ 7. cikkely**, de eddig több lépcső van
- Jól definiálható/bizonyítható: jogelvek, hatalmi ágak, választások, alapvető jogok, igazságszolgáltatás
- Jogbiztonság, egységes értékrend, szabályok

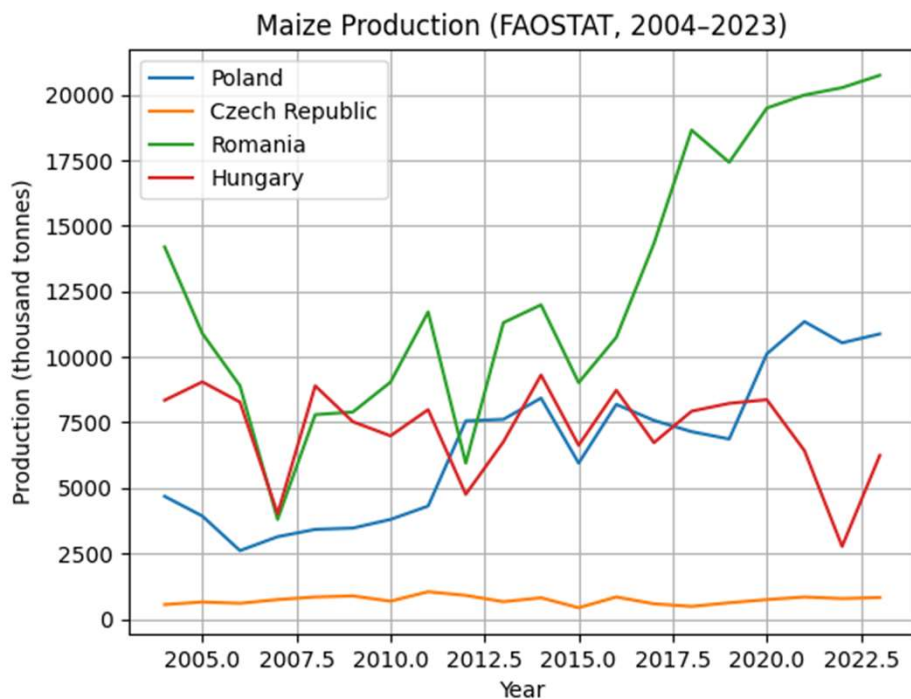

KAP vagy támogatási program?

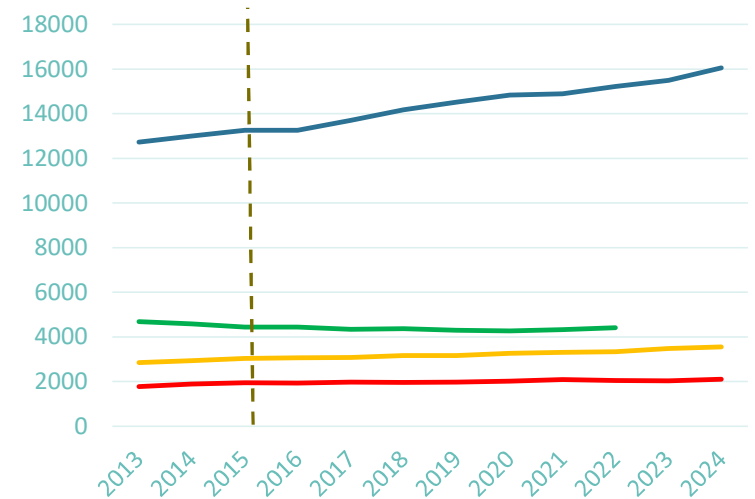
„Európa versenyképessége csökken, mert elkerüljük azokat a reformokat, amelyekről mindenki tudja, hogy szükségesek.” Merz

- **„Az Alapból nyújtott támogatás kiegészíti a nemzeti közfinanszírozást.”** NRP javaslat (7. cikk Horizontális Szabályok 4.)
- **Nem az agrárminiszterek döntenek az agrártámogatások főbb szabályairól**, hanem az EU miniszterek
- **Megszűnik a külön KAP költségvetés**
- **Megszűnik az agrárvidékfejlesztés**
- **A KAP és kohéziós célokat versenyeztetik** egymással – tagállam dönt
- **Egységes terv** – kockázat – agrárkifizetések
- Bizottság javasol, de **nagy a tagállamok mozgástere** a támogatási rendszerének kialakítására
- **Társfinanszírozás az alaptámogatás felett általánossá válik**
- **Klímaváltozás/természeti csapások miatti kár: termelői/ tagállami felelősség**
- **Agrárpolitikát KELL csinálni**

Mennyire tudunk agrárpolitikát csinálni? Kukoricatermesztés és Tejtermelés

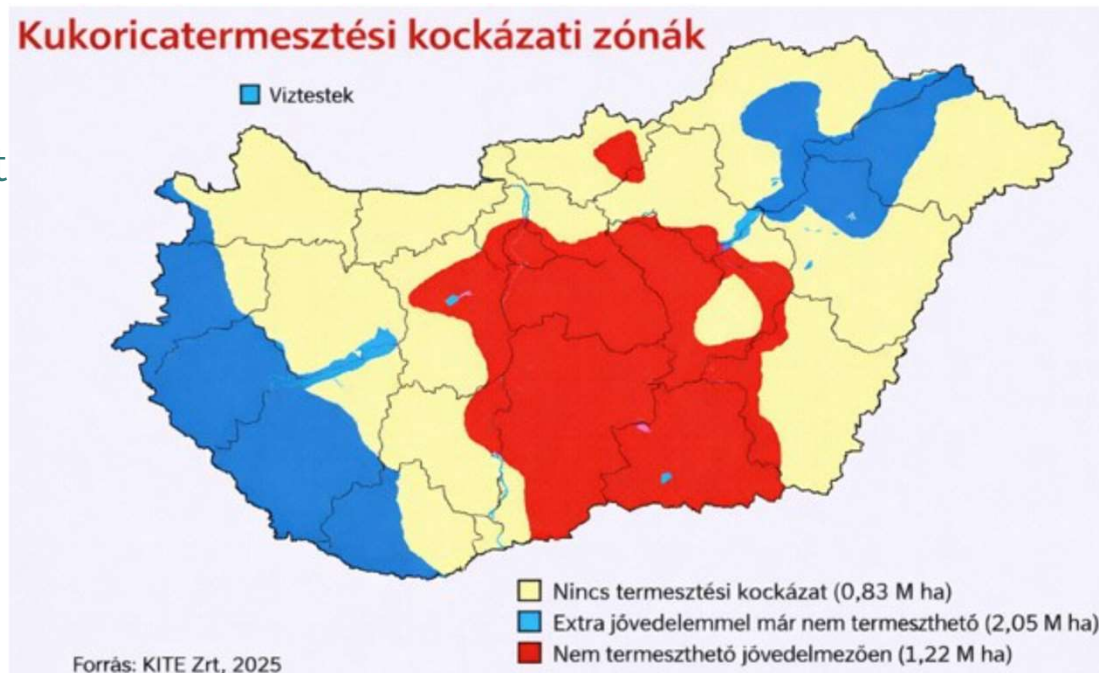
Tejtermelés (Eurostat 2013-24)

— Csehország — Magyarország — Lengyelország — Románia

Uniós/állami támogatás fontos, de nem elég

- **Szükség van és lesz rá**, de a kérdés mi kap prioritást?
- „**Szerzett jogok**” kérdése: sokkal hangosabban tiltakozik akinek csökken, mint örül aki forráshoz jut/növekszik
- **Ha jól használják, akkor ösztönző lehet**
- A legtöbb esetben **több ponton kellene beavatkozni** (pl.: fiatalok bevonása a mezőgazdaságba, klímaváltozáshoz való adaptáció, tagállami input (energia)/admin költségek/adók), de ez politikai kockázat vs. **a támogatás egyszerű, de költséges politikai válasz**

Elvesztegetett lehetőségek?

„A cselekvés akadályát elősegíti a cselekvést. Ami az útjában áll, az lesz az út.” Marcus Aurelius

- A 2004-ben csatlakozott kelet-európaiak közt a legmagasabb hektár alapú támogatás
- A tejkvóta nem jelentett korlátot
- GMO mentesség
- Alacsony növényvédő szer felhasználás
- Jó mezőgazdasági alapok (környezeti feltételek, tudás) és reputáció
- Hosszú ideig a vidékfejlesztésen keresztül lehetett volna agrárpolitikát csinálni, de mi **az I. pillérré koncentráltunk**
- Amikor bejött a KAP strat terv, akkor is a **status quo volt a fő cél+ kicsik támogatása** (CZ, HR, LT, BE-WA magasabb arány, mint HU)
- Csak **alapanyag termelésre** koncentráltunk
- Állami támogatásokkal és kommunikációval tovább erősítettük: **az állam megold minden problémát**
- **Nem készítettük fel az agrárszektor a klímaváltozásra**
- **Ami az EU-ból jön az csak rossz lehet** (pl.: a zöldítést „gazosításként” kezeltük, ahelyett hogy megnéztük volna mi lehet a haszna)

Termelés helyett piacorientált politika

„Aki tétlenül áll, lemarad. Aki nem versenyképes, függővé válik.” Ursula von der Leyen

- **Gazdákkal egyeztetett agrárstratégia**
- Oktatás, képzés:
- Támogatás kell, de értelmesen. El kell különíteni a szociális intézkedésektől.
- Az államnak, egyetemeknek kutatóintézeteknek kellene: a kutatásokat végezni a gazdálkodókkal együtt,
- A kockázatok csökkentésére lehet védőháló a KAP javaslat szerint
- Hatékony vízgazdálkodás - Öntözés, ahol lehet és megéri
- Automatizáció támogatása
- Generációváltás segítése mindkét oldalon.
- **Segítse a piacok megtalálásában, védje a piacokat**, az uniós támogatási versenyben a hazai egyébként piacképes gazdákat tartsa versenyben.
- **Erősítse meg az ellenőrzési, hatósági rendszert** – védelem a minőségi termelőknek és a fogyasztóknak

„Így szoktuk...” -vége

„Régen a paraszt nem csak azt tudta, hogy mit és hogyan termeljen hanem azt is hogy kinek fogja azt és mennyiért eladni.” Édesapám és Nagypám

- **Ne az államtól várja hogy megmondja mit és hogyan termeljen!**
- **Termelés helyett kereslet alapú megközelítés** - Azt nézze mire van tartós kereslet és abból mit tud megtermelni, előállítani
- **Tanuljon.** Képezze magát. Vegye igénybe akár külföldi tanácsadók segítségét.
- Használja az AI-t – tanulás, piaci lehetőségek, benchmarking.
- **Keresse a hasonlóan gondolkodókat, együttműködés, integráció**
- **Nem feltétlen kell éles váltás, de változás igen**
- Ha elérte a gazdaságos birtokméretet, gondolkodjon, **a feldolgozás, a diverzifikálásban is**
- **A támogatás lehet egy védőháló,** de hosszú távon piaci alapon kell tudnia megélnie.
- **Közvetlen kapcsolat a fogyasztókkal**

Kereslet – Hatékonyság – Ellenállóképesség

- **Agrárpolitikák versenyeznek egymással**
- **Lesz támogatás** (ha megugorjuk a jogállamisági feltételt), de az egyre kevésbé lesz elég
- Az állam ha versenyhelyzetbe hozza/tartja a gazdákat azzal teljesíti a célját, **a döntések a gazdáké**
- Még a **jelenlegihez képest is nő a tagállami agrárpolitikai döntések súlya**
- **Nem Ukrajna és biztosan nem Brüsszel minden rossz okozója**
- Az „**így szoktuk**” már sem állami, sem gazda szinten nem elég
- **Gazda szinten a versenyképesség: rugalmasság, tudás, alkalmazkodó képesség**, a források hatékony felhasználása, diverzifikáció

*„Nem azért merjük mert nehéz, hanem
azért nehéz, mert nem merjük.”*
Seneca